

Societad Retorumantscha : Institut dal Dicziunari Rumantsch Grischun

Autor(en): **Giger, Felix / Tomaschett, Carli / Vincenz, Claudio**

Objektyp: **Article**

Zeitschrift: **Annalas da la Societad Retorumantscha**

Band (Jahr): **117 (2004)**

PDF erstellt am: **27.06.2024**

Persistenter Link: <https://doi.org/10.5169/seals-236879>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Inhalten der Zeitschriften. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern.

Die auf der Plattform e-periodica veröffentlichten Dokumente stehen für nicht-kommerzielle Zwecke in Lehre und Forschung sowie für die private Nutzung frei zur Verfügung. Einzelne Dateien oder Ausdrucke aus diesem Angebot können zusammen mit diesen Nutzungsbedingungen und den korrekten Herkunftsbezeichnungen weitergegeben werden.

Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. Die systematische Speicherung von Teilen des elektronischen Angebots auf anderen Servern bedarf ebenfalls des schriftlichen Einverständnisses der Rechteinhaber.

Haftungsausschluss

Alle Angaben erfolgen ohne Gewähr für Vollständigkeit oder Richtigkeit. Es wird keine Haftung übernommen für Schäden durch die Verwendung von Informationen aus diesem Online-Angebot oder durch das Fehlen von Informationen. Dies gilt auch für Inhalte Dritter, die über dieses Angebot zugänglich sind.

Societad Retorumantscha

Institut dal Dicziunari Rumantsch Grischun

Rapport dal chauredactor per la perioda
dals 1. da schaner 2003 fin ils 31 da december 2003

1. Redacziun e publicaziun
  - 1.1. Redacziun
  - 1.2. Publicaziun
  - 1.3. Stab da redacziun
2. Infrastructura, lavurs internas
  - 2.1. Cartoteca maistra
    - 2.1.1. Excerpts per la cartoteca maistra (electronica)
    - 2.1.2. Register dals chavazzins e renviaments
  - 2.2. Biblioteca
    - 2.2.1. Biblioteca electronica
    - 2.2.2. Liar cudeschs
  - 2.3. Documentaziun
    - 2.3.1. Stadi da las bancas da datas
    - 2.3.2. Fototeca
    - 2.3.3. Bloc etimologic
    - 2.3.4. Register dals incipits da las chanzuns rumantschas
    - 2.3.5. Excerpts per ils indices dal tom 11
  - 2.4. Lavurs redacziunalas da preparaziun e da controlla
    - 2.4.1. Preparaziun da las stgatlats per la redacziun
    - 2.4.2. Controlla da citats
    - 2.4.3. Correcturas reciprocas dals manuscrits
  - 2.5. Impaginaziun dals fascichels
  - 2.6. Autras lavurs internas
    - 2.6.1. Spediziun dals fascichels
    - 2.6.2. Abunents dal DRG (31.12.1996–31.12.2003)
  - 2.7. Forzas auxiliaras
  - 2.8. Dicziunari ed EED
    - 2.8.1. Apparats e reparaturas
    - 2.8.2. Programs
    - 2.8.3. Programmaziun e tgira dal sistem
3. Lavurs externas
  - 3.1. Annalas 116(2003)
    - 3.1.1. Impaginaziun
    - 3.1.2. Spediziun ed administraziun
    - 3.1.3. Bibliografia
  - 3.2. Cumissiun da nomenclatura
  - 3.3. Curatorium Vox Romanica
  - 3.4. Lectorats
4. Relaziuns publicas
  - 4.1. Visitas
  - 4.2. Infurmaziuns
  - 4.3. Di da scolaziun dals magisters
  - 4.4. Congress, colloquis, occurrenz
  - 4.5. Exposiziun «OLMA»

- 4.6. Mediums
  - 4.6.1. Radio Rumantsch
  - 4.6.2. Contribuziuns LQ
  - 4.6.3. Preschentaziuns dals fascichels
  - 4.6.4. Preschentaziun dal nov chauredactur
  - 4.6.5. Preschentaziun dal DRG
- 4.7. Regals a la biblioteca
- 4.8. Referats, publicaziuns
- 5. Instanzas
  - 5.1. Academia svizra per las ciencias morales e socialas (ASSMS)
  - 5.2. Chantun Grischun
  - 5.3. Cumissiun filologica dal DRG
- 6. Fatgs persunals

1. Redacziun e publicaziun

1.1. Redacziun

Stgatlas	Chavazzins	Red.
315.2	MAGLIAR – MAGLIUS	(Se.)
317.2	MAI II – MAJISTER	(To.)
320.1	MAL	(Gi.)
320.2	MAL – MALA	(Gi.)
322.1	MALAM – MALATHIA	(Vi.)
322.2	MALATIA – MALBEÀ	(Vi.)
323	MALBIESTG – MALENC	(Wi.)
324	MALENCAR – MALGHOBLET	(Gi.)
325	MALGIA – MALIN	(To.)
326	MALINANDRET – MALNIZEIVLADAD	(Wi.)

La lavur da redacziun n'ha betg chaschunà problems spezials, forsa cun l'excepziun da las duas stgatlas da *mal* che han pretendì blera lavur e stentusas ponderaziuns davart semantica e structuraziun.

1.2. Publicaziun

Il matg avain nus publitgà il fascichel dubel 149/150 cun ils chavazzins *lumbard – macuba*. Els occupan las paginas 513–640 dal volum 11.

1.3. Stab da redacziun

En il stab da redacziun hai dà be pitschnas midadas. Las 7,3 plazzas da lavur èn occupadas da 9 persunas cun piazza permanenta: Felix Giger, chauredactur 100%, Carli Tomaschett, redactur 100%, Claudio Vincenz, redactur 80%, Marga Annatina Secchi, redactura 80%, Kuno Widmer, redactur 100%, Juliana Tschuor, documentalista 70%, Anna-Maria Genelin, documentalista 100%, Brida Sac, assistenta da redacziun 80% (fin ils 30 d'avrigl), 20% (a partir dals 1. da settember), Alexa Pelican, assistenta da redacziun 20%.

Ultra da quai èn stadas engaschadas pliras persunas en funcziun auxiliara (guarda alinea 2.7). La summa da las uras prestadas dal personal auxiliar corresponda a 67% d'ina piazza cumplaina.

Ils mais matg, zercladur e fanadur ha Brida Sac retratg ses congedi da maternità.

2. Infrastructura, lavurs internas

2.1. Cartoteca maistra

2.1.1. Excerpts per la cartoteca maistra (electronica)

Nus avain fatg 2372 excerpts da las ovras suandantas: ANDEER, Lev. (101 cedels), DEFLORIN, Spazzatg. (261 cedels), DEPLAZES, Ovras 13 (834 cedels),

MICHAEL, Cratsch (694 cedels), PEER, Eva (424 cedels), TAMBORNINO, Tschendra (58 cedels).

Ils excerpts or da HUONDER, Dis. spetgan anc sin la controlla tras in redactur. L'onn passà ha Duri Gaudenz (Scuol) regalà al DRG (en furma electronica) sias «Notondas rumantschas», notizias linguisticas ch'el ha fatg ils onns 1958–2002. Il chauredactur ha repassà il material, mess quel en il format electronic da nossas bancas da datas e surdà la glista a l'autur per ina davosa correctura e controlla. La glista controllada che cuntogna 1048 furmas è vegnida integrada en la banca da datas.

2.1.2. Register dals chavazzins e renviaments

L'assistenta da redacziun Alexa Pelican-Arquisch ha impundì 54 uras per actualisar il register ch'è creschi quest onn per 3841 sin 160'568 endataziuns.

2.2. Biblioteca

2.2.1. Biblioteca electronica

Il catalog electronic da nossa biblioteca è creschì quest onn per 883 titels, da 23'844 sin 24'727.

2.2.2. Liar cudeschs

Chalenders, periodics e collecziuns vegnan liads regularmain. Cun regularitad sa tracti er da reliar cudeschs che nus duvrain fitg savens e che crodan or da las cuvertas. Grazia a questas revisiuns regularas, magari charas, sa mantegna nossa biblioteca da lavur en bun stadi.

2.2.3. Regals a la biblioteca

Guarda alinea 4.7.

2.3. Documentaziun

2.3.1. Stadi da las bancas da datas

Datotecas	Datas 31.12.01	Datas 31.12.02	Datas 31.12.03
1. Cartoteca maistra			
1.1. Chavazzins e renviaments	155657	156727	160568
1.2. Excerpts (CME)	39811	39811	42947
2. Biblioteca	22810	23844	24727
2.1. Register dals auturs	19657	20653	21511
2.2. Register scursanidas da litteratura	3153	3191	3216
2.3. Register dals manuscrits	–	–	–
3. Register da materias	5124	6006	7145
4. Fototeca	17302	20090	21240
4.1. Derichsweiler	1640	1640	1640

4.2. Meisser	3830	4124	4441
4.3. DRG	5211	5370	5408
4.4. Chasa purila	6611	6613	6614
4.5. Zeller			675
4.6. Autras	10	2189	2308
4.7. Dissegns da Bösch		154	154
5. Adressas (abunents, corresp. etc.)	2728	2784	2847
6. Indices toms			
6.1. Etimons 1-10	13989	13989	13989
6.2. Materias 1-10	24824	24824	24824
6.3. Fonetica 9-10	2913	2913	2913
6.4. Morfologia 9-10	943	943	943
6.5. Sintaxa 9-10	1904	1904	1904
6.6. Furmaziun dals plects 9-10	430	430	430
6.7. Prefixs 1-10	1755	1755	1755
6.8. Suffixs 1-10	13441	13441	13441
6.9. Lexicologia 9-10	2266	2266	2266
6.10. Caracteristicas 9-10	1533	1533	1533
6.11. Illustraziuns 1-11	666	719	730
6.12. Definiziuns tudestgas 1-10	75933	75933	75933
6.13. Sinonims e renviaments	926	2299	2874
7. Scursanidas			
7.1. Scursanidas generalas	651	657	654
7.2. Scursanidas lieus	148	166	166
7.3. Scursanidas problematicas	136	139	140
7.4. Scursanidas e survista biblas	81	81	81
7.5. Survista periodicas (annadas)	1427	1473	1477
7.6. Cronologia voc. rum. (mascra)	0	0	0
7.7. Register translaziuns	125	128	135
7.8. Register carnets OSL	207	207	207
7.9. Tabellas da suffixs	148	151	151
7.10. Alfabet grec (mascra)	0	0	0
7.11. Segns fonetics (mascras)	0	0	0
7.12. Sinopsas ovras Muoth, Castelberg	134	134	134
7.13. Reglas da redacziun	4	4	4
7.14. Funtaunas da dret		71	72
8. Flora			
8.1. Flora DRG (material redigì)	1035	1076	1098
8.2. Flora Planta (questiunari)	2389	2389	2389
8.3. Flora Helvetica		3182	3182
9. Questiunari fundamental			
9.1. Dumondas	13806	13806	13806

9.2. Respostas		6737	8003
10. Bloc etimologic			
10.1. Lemmas	27977	28062	2862
10.2. Excerpts		3948	3996
11. Register da las chanz. rum. (incipit)		2491	10303
12. Nums			
12.1. Nums propriis		2593	2583
12.2. Nums locals ed etnics		3314	3314
13. Puncts AIS.		407	407
14. Dumondas ASV.		151	151

2.3.2. Fototeca

Sco ils onns passads ha dunna Mina Clavuot digitalisà diversas fotografias e maletgs, en emprema lingia las collecziuns «W. Zeller» e «Meisser» (formats pigns). Quellas fotografias pintgas èn vegnidas digitalisadas, uschè lunsch ch'ellas n'existevan betg gia en format grond. Sco igl è sa mussà, è quai il cass tar detg bleras.

Dasperas ha ella cuntinà e finì da digitalisar fotografias ord in grond dumber da cudeschs en nossa biblioteca. La fototeca cuntegna uss 21'240 fotografias. M. Clavuot ha era fatg autras lavurs en connex cun noss material fotografic (p. ex. preparar fotografias per la presentaziun a l'OLMA, lavurs da registraziun e copiatura).

2.3.3. Bloc etimologic

Il material endatà ed excerptà l'onn passà basegna anc ina controlla davart da la redacziun.

2.3.4. Register dals incipits da las chanzuns rumantschas

Il register, vi dal qual il student Andi Brunner e dunna Mina Clavuot han lavurà, cuntegna a la fin da quest onn 10'303 endataziuns, q.v.d. las letras A-T (fin il nr. 7854). Questa lavur vegn cuntinuada l'onn che vegn.

2.3.5. Excerpts per ils indices dal tom 11

Andi Brunner ha excerptà ils etimons dals fasc. 141/142-149/150 ed ils suffixs dals fasc. 141/142-147/148 en vista als indices dal tom 11.

2.4. Lavurs redacziunalas da preparaziun e da controlla

2.4.1. Preparaziun da las stgatlhas per la redacziun

La documentalista Anna-Maria Genelin ha preparà las stgatlhas 320, 326, 331, 332, 336, 340, 341 (mesadad) e 342.

Ultra da quai han las forzas auxiliaras preparà las stgatlhas 327-330, 333-335,

337–339 e 341 (mesadad). Las stgatlàs redigidas 315, 317, 323, 325 han ils redactors preparà sez.

Per accelerar la lavur e metter las stgatlàs a disposiziun dals redactors en temp nizzaivel avain nus desistì davent da la stad da laschar controllar e cumplettar il material dal Questionari fundamental Melcher-Pult entras la documentalista e las forzas auxiliaras. Questa lavur da cumplettaziun fan ils redactors.

2.4.2. Controlla da citats

Brida Sac ha controllà ils ms. *magunà – mai I* (To. 317.1), *mai II – majister* (To. 317.2), *mail – mais v* (Wi. 318.1+2), *malam – malbeà* (Vi. 322.1+2), Alexa Pelican ils ms. *magliar – maglius* (Se. 315.2), *maisa – makroskop* (Gi. 319), *malà – malalv* (Gi. 321), *malbiestg – Malenc* (Wi. 323). Ellas han impundì per questa lavur 216 uras.

2.4.3. Correcturas reciprocas dals manuscrits

Per questas correcturas han duvrà il charedactor 200 uras, Carli Tomasschett 145 uras, Claudio Vincenz 208 uras, Marga Annatina Secchi 170 uras e Kuno Widmer 95 uras.

2.5. Impaginaziun dals fascichels

L'impaginaziun e la formataziun dal fascichel dubel 149/150 fin al «bun per la stampa» han las assistentas da redacziun fatg en il spazi da 63 uras da lavur.

2.6. Autras lavurs internas

2.6.1. Spediziun dals fascichels

La spediziun dal fascichel dubel 149/150 e la controlla dals pajaments èn vegnidas fatgas da nossas assistentas da redacziun.

2.6.2. Abunents dal DRG (31.12.1996–31.12.2003)

Onn	Nr. da l'ultim fasc.	Fasc. cun quint			Toms cun quint	Total cun quint	Fasc. e toms gratuits			Total abunents
		int.	ext.	total			stgomi	gratuit	total	
1996	127	400	118	518	11	529	15	35	50	579
1997	129	410	131	541	13	554	13	33	46	600
1998	133	396	142	538	15	553	12	34	46	599
1999	137	385	138	523	17	540	12	35	47	587
2000	140	376	140	516	19	535	12	34	46	581
2001	141/142	374	140	514	18	532	12	34	46	578
2002	147/148	367	134	501	21	522	12	34	46	568
2003	149/150	368	136	504	21	525	11	34	45	570

Sco la tabella mussa è il dumber dals abunents da l'exteriur restà pli u main constant dapi il 1997. Deplorablmain stuain nus constatar ina digren da ca. 30 abunents en Grischun ed en Svizra dapi il 1996. Questa digren s'ha fatga valair spezialmain ils ultims onns (2000–2003), malgrad nossas stentas cuntinuantas da mantegnair il dumber dals abunents. Quai vul dir che nossas activitads per la promoziun dal DRG ston cuntinuar almain cun la medema intensitad u forsa cun anc daplì intensitad sco fin qua.

2.7. *Forzas auxiliaras*

Ils emprims sis mais ha dunna Mina Clavuot lavurà dus dis ad emna, suenter in fin dus dis. En emprima lingia ha ella digitalisà material fotografic (320 uras). Mira ils detagls sut 2.3.2. Ultra da quai ha M. Clavuot cuntinà l'endataziun dals incipits da las chanzuns rumantschas (biebain duas scatlas) e deponì material en la CM.

Il student Andi Brunner ha lavurà sur onn in di ad emna. La gronda part dal temp ha el endatà ils incipits da las chanzuns rumantschas (biebain 6 stgatlas). Lu ha el preparà l'index dals etimons che cumparan en ils fascichels 141/142–149/150 e l'index dals suffixs (fasc. 141/142–147/148). Lu ha A. Brunner era deponì cedels en la CM.

Dals 5 da matg fin ils 13 da fanadur ha la studenta Barbara Hauenstein preparà las stgatlas 327–330 e 333 e deponì material en la CM (tranter auter: PEER, Eva; ASV., Aufn.; gliestas da plets ord la revista Pro Bravuogn).

Dals 30 da zercladur als 8 d'avust ha il student Martin Blumenthal deponì material en la CM, remplazzà etichettas vid noss cudeschs (surtut cudeschs da scola e cudeschs vegls, gasettas) e fatg concordanzas tranter texts rumantschs e translaziuns tudestgas (HENDRY, Saracens: cf. B. VON ARX, Die Sarazenen kommen; HENDRY, Verduras: cf. B. VON ARX, Grenzgänge). A la fin ha M. Blumenthal era preparà per la redacziun las duas stgatlas 334 e 335.

Dals 18 d'avust fin ils 18 da settember e dals 8 fin ils 10 d'october ha nossa anteriura documentalista Ingrid Alexandre preparà las stgatlas 337–339 e 341 (mesadad).

Gion Giachen Furer ha excerptà per nus las ovras litteraras MICHAEL, Cratsch e DEPLAZES, Ovras 13.

2.8. *Dicziunari ed EED*

2.8.1. *Apparats e reparaturas*

Ils mais da november e december avain nus finalmain pudì installar e metter en funcziun il nov server ed il nov sistem da segiraziun da las datas. Ils apparats han custà – senza l'installaziun e la cumpra da novs programms – la summa da frs. 10'266.35. Ils custs totals per la midada dal server muntan a frs. 19'913.20

Il matg avain nus cumprà in nov stampader (HP Laserjet 4200N) per frs. 2389.–

2.8.2. Programs

En connex cun l'installaziun dal nov server avain nus gì da cumprar u d'actualisar ils programs suandants: 1 Mac OS X Server 10.3 (frs. 1684.25), Retrospect Workgroup 5.1 (frs. 749.–), FileMakerPro 6 (frs. 2228.30), FileMaker Server 5.5 (665.30). Ils custs totals per programs novs muntan a frs. 5326.85.

2.8.3. Programmaziun e tgira dal sistem

Joel Giger ha impundì 128 uras per programmar ed optimar nossas bancas da datas, installar il nov server, tgirar il sistem, la rait da communicaziun electronica e nossa pagina d'internet.

3. Lavurs externas

3.1. Annalas 116 (2003)

3.1.1. Impaginaziun

Brida Sac ed Alexa Pelican han copià ed impaginà las 285 paginas en il spazi da 106 uras.

3.1.2. Spediziun ed administraziun

La spediziun e la controlla dals pajaments èn vegnidas fatgas da nossas assistentas da redacziun.

3.1.3. Bibliografia

Juliana Tschuur ha cumpilà la bibliografia rumantscha per las Annalas 116 (2003).

3.2. Cumissiun da nomenclatura

Carli Tomaschett è stà occupà sco commember da la Cumissiun da nomenclatura dal chantun Grischun 30 uras cun lavurs da controlla vi da glistas da nums locals.

3.3. Curatorium Vox Romanica

L'Institut dal DRG è ex officio commember dal Curatorium Vox Romanica. Sco cassier ha Felix Giger prendì part a duas radunanzas ed impundì ultra da quai 8 uras per lavurs administrativas.

3.4. Lectorats

Carli Tomaschett ha cuntinuà cun il lectorat dal «Cumpendi d'istorgia grischuna» dad A. Collenberg (14 uras).

Kuno Widmer ha repassà la dissertaziun da Mathias Grünert, Modussyntax im Surselvischen (89 uras).

4. *Relaziuns publicas*

4.1. *Visitas*

El decurs da quest onn han ca. 80 personas visità noss institut.

Ils 29 da schaner preschenta Marga A. Secchi il DRG ad ina classa da mussadras talianas d'Esther Krättli (3 personas).

Ils 10 d'avrigl preschenta Marga A. Secchi noss institut a 15 scolaras da las classas da mussadras rumantschas d'Esther Krättli e Roman Caviezel.

Ils 24 d'avrigl retschaiva Carli Tomaschett il plevon dad Andiaast, sur Dirk Jasinski, che ha emprendì fitg bain rumantsch e s'interessa per la lingua e la cultura rumantscha.

Ils 10 da matg retschavain nus en pliras gruppas ca. 30 comembers da la Societad svizra da bibliofils.

Ils 15 da matg prenda dunna Gabi Schneider, la nova directura da la Biblioteca chantunala retic, invista da noss institut.

Ils 6 da zercladur preschenta Carli Tomaschett noss institut a 5 studentas e students da l'universitad da Friburg.

Ils 3 da fanadur retschaiva Claudio Vincenz la visita da la redacziun dal «Cudisch da Trin».

Ils 15 d'avust ans visitan dna. Rita Franceschini e signur Joseph Jurt.

Ils 25 d'avust retschaiva Claudio Vincenz signur M. Philippe Tossens da Mouland (Belgia).

Ils 5 da settember retschaiva Claudio Vincenz il schurnalist engles Jonathan Turton.

Ils 19 da settember preschenta Marga A. Secchi il DRG a dna. Mevina Puorger ed a 15 personas da ses curs da rumantsch a l'universitad populara da Turitg.

Dals 27–31 d'october s'ha Jost Falett laschè preschentar en detagl la lavur al DRG ed introducir da Carli Tomaschett en dumondas da l'onomastica rumantscha.

4.2. *Infurmaziuns*

Nus avain dà infurmaziuns a bucca ed en scrit a 180 personas ed instituziuns, impundind per quellas 200 uras da lavur.

4.3. *Di da scolaziun dals magisters*

Per ils 7 da matg avain nus organisà – en collavuraziun cun la Conferenza Generala Romontscha ed il CCM – in di da scolaziun per ils magisters sursilvans, nua che nus avain preschentà il DRG e sia lavur a ca. 60 participantas e participants (cf. artitgel en LQ 9–5–2003, 5).

4.4. *Congress, colloquis, occurrenzās*

Ils 12 da zercladur sa participeschon Carli Tomaschett e Claudio Vincenz a la

seduta «Eine Forschungspolitik für Graubünden», organisada dal Forum Engadin a Cuira.

Ils 14 d'october èn Felix Giger e Carli Tomaschett stads preschents a la dieta «Nationale Forschungsschwerpunkte (NFS): eine Herausforderung für die Geistes- und Sozialwissenschaften», organisada da la ASSMS ad Olten.

Ils 19 d'avust èn Carli Tomaschett e Marga A. Secchi stads a la discussiun preliminar d'infurmaziun per l'exposiziun OLMA tar l'Uffizi chantunal per la furmaziun terziara a Cuira.

Ils 20 da november sa participeschan Carli Tomaschett e Marga A. Secchi al workshop «Bildung und Forschung in Graubünden», organisà da l'Uffizi chantunal per la furmaziun terziara a Cuira.

4.5. *Exposiziun OLMA*

Ils 13-14 d'october è il DRG stà preschent a l'OLMA a S. Gagl. Nus avain preschentà – ensemen cun la Societad per la perscrutaziun da la cultura grischuna – nossa lavur cun l'exposiziun dals toms dal DRG, cun in fascichel spezial che cuntegna l'artitgel CHAR, cun noss prospect, ina curta documentaziun audiovisuala dals idioms (Claudio Vincenz en collavuraziun cun il Radio Rumantsch per il text plidà e Joel Giger e Toni Venzin da la HTW per la programmaziun) ed in quiz (Kuno Widmer en collavuraziun cun Toni Venzin da la HTW). Il success è stà andant. En connex cun l'exposiziun ha l'Uffizi chantunal per la furmaziun terziara edì ina broschura intitulada «Summa cum laude. Graubünden: Die Bildungs- und Forschungsregion». Questa broschura cuntegna (sin pag. 25) in curta descripciun da noss institut ed in artitgel da Kuno Widmer cun il titel «Vielfältig, oder? Ausdrücke für 'oder' im Bündnerromanischen» (sin pag. 18).

4.6. *Mediums*

4.6.1. *Radio Rumantsch*

Felix Giger ha preschentà ed analisà (ensemen cun Chasper Pult e Martin Bundi) il document «Regulaments da Taglia per ils Cumins, dellas Grevezziass d'Ujarra», circulara dil Cussegl Pign dil Cantun Grischun «aigls ludeivels cumins» dils 16 da december 1803, en l'emissiun «La marella» (seria «200 onns cantun Grischun») dals 17-2-03 (redacziun: Rita Uffer).

Claudio Vincenz ha discurrì davart il «Teater avon 200 onns» en l'emissiun «Arcada» (seria «200 onns cantun Grischun») dals 7-5-03 (redacziun: Daniela Vincenz-Cavelti).

4.6.2. *Contribuziuns LQ*

Ils redactors han preparà 65 successiuns cun ditgas rumantschas, accompagnadas d'ina illustraziun, e furnì quellas a LQ en furma finida ed impaginada al format da la gasetta. La lavur d'impaginaziun ha fatg Marga A. Secchi. La

publicaziun ha cumenzà ils 16 da matg 2003 e cuntinua regularmain mintga venderdi fin l'avust da l'onn che vegn.

4.6.3. *Preschentaziun dals fascichels*

Gion Gaudenz ha preschentà il fascichel dubel 149/150 en LQ 2003, 135, 2 sut il titel *Lumnezia, Lumbrein, Luven – Luzi, Lüzi, Glieci*. Gion Gaudenz ha declerà che quai saja sia davosa preschentaziun. L'institut dal DRG engrazia da cor a l'autur per sias bleras, bellas e regularas preschentaziuns da noss fascichels en las gasettas rumantschas.

In resun nunspetgà ha gì la fotografia sin la cuverta dal faschicul 149/150 (in chatschader cun ina ludra mazzada), publicgada er en la recensiu (LQ 2003, 135, 2). In lectur sursilvan che vul restar anonim contactescha la LQ per dir che la legenda en la gasetta na saja betg correcta, che l'ultima ludra saja vegni da tschiffada en il Grischun suenter il 1946, damai dad el sez en il 1959. In redactur da la LQ infurma il DRG da quai per telefon e rapporta la critica (LQ 2003, 140, 4). Dna. Secchi, redactura da l'artitgel «lutra» en il DRG, sclerescha la malencletga (LQ 2003, 144, 15): la legenda da la recensiu scursanescha quella originala dal DRG, laschond davent ch'i sa tracta da l'ultima ludra mazzada «avant il scumond da chatscha dal 1952». Damai èsi chapaivel, ch'il fraudader dal 1959 vul restar anonim!

4.6.4. *Preschentaziun dal nov chauredactur*

Il Radio Rumantsch ha preschentà ils 5 da december il nov chauredactur dal DRG, Carli Tomaschett, en sia emissiu «Accents».

La Quotidiana ha preschentà en sia ediziu dals 5 da december il nov chauredactur sin l'emprima e la segunda pagina.

En l'emissiu «Telesguard» dals 23 da december ha la Televisiu Rumantscha emess ina contribuziu davart il nov chauredactur dal DRG, Carli Tomaschett.

4.6.5. *Preschentaziun dal DRG*

En la gasetta dal Coop (nr. 34, dals 20 d'avust 03, p. 54) ha dna. Anna Ratti publicgà sut il titel «La memorgia da la lingua» ina intervista cun il president da la SRR, Cristian Collenberg, davart l'impurtanza e la funcziun da l'institut dal DRG.

4.7. *Regals a la biblioteca*

Nus retschavain mintg'onn ina gronda quantidad da cudeschs, brochuras, artitgels (separats) etc. dals auturs sezs, da las chasas edituras u dad auters donatur. Quest material integrain nus sa chapescha en nossa biblioteca, sch'i na sa tracta betg da dublettas e triplettas. Quellas dain nus vinavant a student(a)s u ad autras personas interessadas u barattain per titels che ans man-

can. Quest onn avain nus retschavì 1332 exemplars dals donaturs suandants: Peter Michael 1236 ex., Genoveva Seger 27 titels, Marga Secchi 3 titels, Mina Clavuot 3 titels, Chasa editura chantunala per mezs d'instrucziun (26 titels), autras persunas singulas u instituziuns 39 titels. Or da quest dumber havain nus integrà 68 titels en nossa biblioteca (or da la donaziun da Peter Michael avain nus integrà fin uss be 3 titels, perquai ch'il material cumplet, regalà en november, n'ha betg pudì vegnir revisà fin ils 31 da december).

4.8. Referats, publicaziuns

Felix Giger:

- *Il nov pledari sutsilvan.* Preschentaziun da l'ovra ord l'optica dal lexicolog, ils 17-2-03 a Ziràn.
- *Gion Deplazes: Sco igl effel va ell'onza.* Preschentaziun dal nov cudesch, ils 4-4-03 a Rabiun.
- *Il Dicziunari Rumantsch Grischun.* Preschentaziun da l'ovra e da l'instituziun en il rom dal di da scolaziun dals magisters sursilvans dals 7-5-03.

Carli Tomaschett:

Prelecziuns a l'universitad da Friburg, semester da stad 03

- *Nums locals. – Co els neschan e semidan. Lur explicaziun e lur muntada per la historia da colonisaziun d'ina regiun.*
- *Il Dicziunari Rumantsch Grischun, in dils quater vocabularis naziunals, ord vesta linguistica e culturhistorica.*

Claudio Vincenz:

- *Das Rätoromanische – eine sterbende Sprache?* Referat tar il Rotary Club Werdenberg, ils 26-9-03.

Kuno Widmer:

- *Vielfältig, oder? Ausdrücke für «oder» im Bündnerromanischen,* publicità en «Summa cum laude. Graubünden: Die Bildungs- und Forschungsregion», Cuir, p. 18.

5. Instanzas

5.1. *Academia svizra per las ciencias moralas e socialas (ASSMS)*

Cun charta dals 20 da december 2002 annunzia l'ASSMS l'aument dal credit per forzas auxiliaras da frs. 15'000.– sin frs. 20'000.– e l'aument da la paja dal redactur Kuno Widmer per 9'500.–. Displaschavlamain sto ella reducir per frs. 20'000.– il credit da frs. 979'400.– dumandà. Nus chapin questa decisiun da l'ASSMS ch'è stada fitg generusa cun il DRG quests davos onns, malgrad che las mesiras da spargn federalas èn stadas severas gia dapi l'onn 1998. Igl è dentant impurtant da dir che la summa da frs. 979'400 cumpiglia er las premias da fidaivladad per ils redactors Felix Giger (25 onns), Carli

Tomaschett (15 onns) e Kuno Widmer (20 onns), che nus avevan emblidà da metter en ils preventivs dal onns 2000 e 2001.

5.2. *Chantun Grischun*

Il departament d'educaziun annunzia cun charta dals 23 da december 2002 che la contribuziun chantunala da frs. 100'000.– vegnia reducida per l'onn 2003 per 10%, q. v. d. per frs. 10'000.–.

5.3. *Cumissiun filologica dal DRG*

La Cumissiun filologica ha salvà sia 125avla sesida la sonda, ils 15 da favrer 2003, en ils biros dal DRG.

La redacziun engrazia per la lavur che la cumissiun, furmada da prof. dr. Georges Darms, president, dr. Jachen Curdin Arquint, prof. dr. Alexi Decurtins, dr. Hans-Peter Ehrliholzer, dr. Matthias Grünert, dr. Gunhild Hoyer e prof. dr. Hans Stricker, ha prestà er quest onn.

6. *Fatgs persunals*

Suenter 15 onns da lavur intensiva sco charedactur dal DRG (naven dals 1. da schaner 1989) remetta Felix Giger la direcziun dal DRG sin ils 31 da december en ils mauns da la Societad Retorumantscha e supplitgescha quella da surdar il pensum davent dals 1. da schaner 2004 a forzas pli giuvnas.

La Societad Retorumantscha ha acceptà questa demissiun ed elegì Carli Tomaschett sco charedactur davent dals 1. da schaner 2004.

Cuira, ils 31 da december 2003

Institut dal DRG
*Felix Giger, Carli Tomaschett,
Claudio Vincenz, Marga Annatina Secchi,
Kuno Widmer, Anna-Maria Genelin,
Juliana Tschuor, Brida Sac-Arquisch,
Alexa Pelican*